

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Isagoge Sive Introductio Ad Vitæ Spiritualis
Perfectionem, Omnibus tam Regularibus, quàm Clericis
Sæcularibus, Confessariis, Concionatoribus, & Animarum
Pastoribus perquàm utilis, & specialiter ...**

Herlet, Johann Georg

Sulzbaci, Anno MDC.XCIII.

§. 1. Qualiter Novitii Conscientiam suam debeant emundare à peccatis
Mortalibus in sæculo Commissis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37853

sunt multi, qui ad honestæ vitæ genus se conferunt; rarissimi autem, qui ipsius jugum suscipiunt. Violentorum enim est Regnum Cælorum.

CAPUT I.

De Primo Novitiorum Munere & Officio.

§. I.

Qualiter Novitii Conscientiam suam debent emundare à peccatis Mortalibus in sæculo Commissis.

49. PRIMUS Novitiorum labor esse debet, ut conscientiam suam emundent ab omni inquinamento peccatorum mortalium, si quæ forsitan in sæculari vitâ & conversatione contraxerint, & per veram pœnitentiam necdum absterferint. Ratio prima est, quia opera cæterorum ex objecto suo bona, & in Scripturis commendata, v. g. jejunium, Laus Dei, Eleemossina, Martyrium &c. nullius sunt meriti & valoris apud Deum, si fiant in Statu peccati mortalis; uti colligitur ex 1. Corinth. 13. Unde Deus opera talia reprobatur Psalm. 49. Peccatori dixit Deus: quare tu enarras justitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Et Eccli. 15. dicitur: Non est speciosa laus in ore peccatoris. Theologi etiam ea vocant opera mortua, quæ nunquam reviviscunt ad meritum; eò quod processerint ab animâ spiritualiter & peccatis mortua. Secunda Ratio est, quia perfectio Hominis Religiosi, ad quam Novitii etiam dispositivè

tivè saltem & remotè debent conari, regulanda est juxta vitam & conversationem Christi in terris, qui fuit Exemplar & Archetypon veræ perfectionis. Dicit autem Scriptura, quod is fuerit purissimus ab omni labe peccati. *Joann. 8. Hebr. 7. & 1. Pet. 2.* Tertia ratio est, quia perfectio consistit potissimum in conjunctione & unione cum Deo per Charitatem: huic autem unioni contrariantur quævis peccata mortalia, utpotè quæ in Scripturis vocantur *Recessio à Deo. Daniel. 9. Aversio à Deo. Jerem. 3. Elongatio à Deo. Psalm. 72. Divisio à Deo. Isaie 59. Derelictio Dei. Jerem. 2. &c.* Constat autem, quod nihil sit tam contrarium unioni & conjunctioni, quàm recedere, se avertere, dividere, & elongare ab eo, cum quo fieri debet conjunctio.

50. Porro hæc conscientia à delictis mortalibus emundatio, & à fermento veteri expurgatio non potest aliter fieri, quàm per Sacramentum poenitentia. De quo Tridentinum Concilium *Sess. 14. c. 2.* ait, quod *lapsis post Baptismum sit ad salutem necessarium, ut in nondum regeneratis ipse Baptismus; scilicet necessitate medii vel in re, vel in voto.* Quæ necessitas etiam in causa fuit, quod Patres dicti Concilii Doctrinam hujus Sacramenti per plura capita tam accuratè & fusè tradiderint. Et quidem *cap. 5.* docent, quod poenitentes primò debeant conari, ut Sacramento præmittant *diligentem sui discussionem*, ita ut prius conscientia sua sinus omnes & latebras exploraverint. Pro quâ discussionem con-

ceditur Novitiis tempus illud bimestre, quod ab ingressu Monasterii usque ad diem investigationis intercedit, maxime verò ultimum decendum pro spiritualibus Exercitiis deputatum. Nam quia omnes ferè Religiosi Ordines exigunt à Tyronibus Generalem de omnibus totius vitæ peccatis Confessionem; meritò illis pro discussione conscientie tam laboriosâ & intricatâ conceditur longior & productior temporis mora.

§ 1. Secundò requirunt *cap. 4.* ut Confessionem peccatorum præmittatur *contritio*, sive *animi dolor ac detestatio de peccatis commissis, cum proposito non peccandi de cætero*. Quam contritionem dicunt esse duplicem: prima est *imperfecta*, quia non est Charitate formata & perfecta, vocaturque *Attritio*; Et vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehenna & pœnarum metu concipitur communiter; estq; Donum Dei, & Spiritus S. impulsus, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum moventis. Et quamvis sine Sacramento Pœnitentie per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat; tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentie impetrandam disponit. Altera est *Contritio perfecta Charitate*, sive Actui Charitatis conjuncta, vel ex motivo supernaturali Charitatis elicitâ; quæ cum sit Sacramentum in voto, pœnitentem Deo reconciliat, priusquàm ipsum pœnitentie Sacramentum in re suscipiat; sicut Baptismus in voto v. g. Martyrium vel Actus Charitatis supernaturalis justificat absque actuali

fulce-

susceptione Sacramenti Baptismi. Quamvis autem communis sit Theologorum sententia, quod Attritio supernaturalis descripta superius possit esse pars Sacramenti poenitentiae, etiam sine omni actu charitatis; Nihilominus quia non solum Doctores aliqui ante, sed etiam post Concilium Tridentinum tenent, requiri ad omnem justificationem etiam in Sacramento Poenitentiae, Actum aliquem Dilectionis Dei, saltem minus perfectum, juxta illud 1. Joann. 3. *Qui non diligit, manet in morte.* Et juxta Tridentinum Sess. 6. c. 6. ut propterea Pallavicinus Cardinalis de Sacramento Poenitentiae c. 12. n. 140. dicat, oppositam sententiam repugnare tum Scripturae, tum Patribus, tum Divo Thomae, tum Concilio Tridentino, tum rationi: Hinc tutius aget Novitius, & fructuosius, si pro majori conscientiae suae pace & tranquillitate conciliandae, immediate ante Sacramentum poenitentiae eliciat Contritionem perfectam & Charitate formatam, dolendo scilicet de Peccatis, & detestando ea, quia Deo summo Bono adversantur &c.

52. Tertiò exigunt Patres cap. 5. *integram peccatorum confessionem*; quae integritas in hoc consistit, ut à poenitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem Conscientiam habent, etiam si occultissima illa sint, recenseantur *singillatim*; cum declaratione earum Circumstantiarum, quae speciem peccati mutant; uti & probabilius earum, quae intra eandem etiam speciem notabiliter malitiam peccati augent & aggravant; item cum expressione numeri

meri peccatorum certi, aut saltem probabilis, & verisimilis; prout is post diligentem conscientiae discussionem sciri & cognosci potuit.

Debet autem à Novitiis in principio suae conversionis & ante assumptionem sacri Habitūs institui Confessio Generalis de omnibus totius vitae peccatis; Idque ex tribus praecipue causis: Prima est, ut Confessarius & Magister (spiritualis intelligat, quibus praesertim vitiis & peccatis habituatīs seu malis consuetudinibus Novitii fuerint hactenus in saeculo irretiti; quibus tentationibus potissimum infestati; quae illorum ad malum propensio & inclinatio &c. Quatenus deinceps in subsequentibus Confessionibus possit eos congruis & opportunis remediis juvare, & praemunire. Secunda causa est, ut Novitii, si forte in saeculo confessiones aliquas fecissent mutilas ob defectum necessariae discussionis, aut invalidas ob defectum sufficientis Doloris & Propositi, aut quocunque ex capite defectuosas (quales, heu! plures à Juvenibus fieri solent) errorem commissum nunc emendent, & defectum suppleant. Tertia est, ut ex Generali Confessione cum tantā diligentia & multorum dierum labore peractā, major in Novitiis oriatur *Conscientiae Pax ac serenitas, cum vehementi spiritūs consolatione*; prout ex Sacramento Pœnitentiae digne suscepto oriri solet, teste Tridentio *suprà Cap. 3.* Familiare siquidem est Diabolo, quod Novitios inquietare, & in suo progressu turbare soleat, objiciendo eis & suggerendo quasi peccata vitae suae

suæ ſæcularis non ſufficienter in confeſſione
manifeſtaverint, aut non ſatis de illis doluerint.
Quibus proinde tentationibus & animi inquie-
tudinibus obviare poſſunt, ſi juxta directionem
Magiſtri ſui Spiritualis iſtituant exactam Ge-
neralem Confeſſionem de peccatis totius
vitæ.

Porro ut hoc negotium iſtituatur & tractetur
cum majori facilitate & utilitate, obser-
vanda ſunt ſequentia : *primò* concipiendum eſt
vehemens deſiderium & ardentiffimum propo-
ſitum, Confeſſionem Generalem de totâ vitâ
faciendi tam ſincerè, integrè & exactè, ac ſi fu-
tura eſſet ultima, & qualem quis in horâ mor-
tis, coram Tribunali Chriſti Judicis, & ingreſſu
æternitatis feciſſe ſe vellet; ita ut deinceps opus
non ſit, amplius de repetendâ Generali Confeſ-
ſione cogitare. Ad quem finem ſervire po-
terunt meditationes de morte, incertitudine
& brevitate vitæ humanæ, Judicio univerſali
& Particulari, Inferno, Bonæ conſcientiæ
tranquillitate & lætitiâ &c. *Secundò* petenda
eſt à Deo Gratia & auxilium, quo adjuti poſſi-
mus venire in cognitionem omnium peccatorû
mortalium, à primo uſu rationis pleno uſque
ad tempus præſens commiſſorum; & de illis ritè
dolere, ea integrè confiteri, & fructus Sacra-
menti pœnitentiæ (qui præter remiſſionem
peccatorum ſunt conſcientiæ pax & tranquil-
litas, perfectior ſtatus noſtri interni cognitio,
& Spiritus pœnitentiæ ſeu Zelus Deo pro illa-
tis injuriis & offenſis ſatisfaciendî) abundantius

consequi valeamus. *Tertiò* sepositis omnibus aliis curis & negotiis inchoandum est scrutiny sive examen Conscientiæ circa facta, dicta, & cogitata contra Dei & Ecclesiæ Præcepta; revocando in memoriam *loca*, in quibus viximus; *Socios*, cum quibus conversati sumus; *negotia*, quæ tractavimus; Et annotando breviter, distinctè ac ordinatè cum expressione speciei & numeri, quæ in examine occurrerint, ita quidem, ut peccata vel nunquam vel sub dubio Clavibus subjecta distinguantur ab aliis, quæ jam semel certò sunt in Confessione explicata; item ut peccata ex oblivione & bonâ fide omissa discernantur ab illis, quæ cum malâ fide & damnabili verecundiâ, aut cum dubiâ conscientiâ fuerunt omissa. *Quartò* post Confessionem Generalem ultimo Exercitiorum Spiritualium die, qui investitionem immediatè præcedit, ritè peractam, agendæ sunt Deo gratiæ pro infinitâ suâ Bonitate & Longanimitate, quâ nos peccatores hucusq; tolerare, & ad verâ pœnitentiam perducere dignatus est. Deindè renovandus est spiritus & propositum vitæ sanctioris posthac instituendæ. Charta etiam, quæ peccata inscripta continebat, statim est comburenda; partim nè in manus aliorum incurrat; partim etiam nè per repetitam illius inspectionem pax conscientiæ & tranquillitas parta, iterum disturbetur; aut per renovationem specierum & imaginum aliquod periculum creetur. Quapropter verba illa *Philipp. 3.* *Quæ retrò sunt, obliviscens, ad ea verò, quæ sunt priora, exten-*

extendens me ipsum, censeat S. Augustinus in *Psalm. 89.* Apostolum intellexisse de peccatis præteritis, quod ea post Sacramentum pœnitentiæ ritè susceptum oblivioni sint tradenda, saltem quoad eorum speciem & particulares circumstantias; nè videlicet ex recordatione eorum perturbetur pacatus & tranquillus conscientię status, ad profectum spirituales maxime necessarius.

Quod si verò nihilominus post Confessionem Generalem modo suprà dicto peractam oboriat post breve vel longum tempus anxietas quædam animi & dubitatio, quasi unum vel alterum peccatum fuerit per oblivionem omis- sum, aut non satis explicatum, tunc servire poterit ad conscientiam quietandam Doctrina Sancii in *select. disput. 4. n. 18.* quam recitat & approbat Doctissimus Diana tract. 4. de Sacram. *resolut. 107.* his verbis: *Notanda est hic sollemnis doctrina Joannis Sancii, quod nullus, etiam si scrupulis non sit vexatus, post mediocrem adhibitam in discussione conscientię suę perquisitionem, in ordine ad confessionem peccatorum efficiendam, teneatur ulterius de antea actâ vitâ cogitare. Quod si aliquid occurrat, non explicatum in confessione, poterit sibi persuadere, illud jam fuisse memoratum. Ita Sanci.* Quod est valde notandum, ad tollendos scrupulos.

§ 3. Denique requirunt Patres Tridentini *su. præc. 8.* ut pœnitens competentem pro criminum qualitate satisfactionem à Confessario in- junctam humiliter acceptet, & fideliter adim-

F 5

pleat

pleat, partim propter integritatem Sacramenti, partim etiam, quia sic necesse est *ad prætorum peccatorum vindictam seu castigationem, & ad novæ vitæ custodiam, ac infirmitatis medicamentum.* Non debet autem Novitiis esse satis, quod impleverint pro peccatis suis satisfactionem tantum Sacramentalem à Confessario injectam; sed insuper ex vehementi & ardenti zelo satisfaciendi Deo pro multiplicibus injuriis illatis, debent *crebris diversarum passionum angustiis patienter ducere vitam totam in penitentia;* ut inquit S. Pater Noster *in Exhortat. ad Fratres,* exercendo videlicet opera pœnalia sive afflictiva carnis, & tolerando patienter quæcunque adversa, sive hæc proveniant immediate à Deo, sive à Superioribus, sive ab æqualibus, aut inferioribus. Est enim Religio verus pœnitentium status, & Religiosi sunt *pœnitentes spontanei;* quia *quæ alii pœnitentes faciunt ex necessitate, a nobis fiunt ex voluntate;* inquit St. Basilii *epist. 1. ad Gregorium Theolog.* Unde St. Bernardus *epist. 49.* fatetur, se cum aliis secessisse in monasterium ad agendam pœnitentiam de suis peccatis. Verba ejus sunt: *Degentes in monasteriis, ad quæ nos nostra peccata compulerunt.* B. Petrus Damianus, Cardinalis, & Episcopus Ostiensis petebat instanter à Nicolao Papa II. ut abdicatis dignitatibus sibi liceret in monasterio deinceps vivere & agere pœnitentiam. Adducens enim plures Sanctos Patres, qui idem fecerant, subdit: *Horum igitur aliorumq. Patrum auctoritate suffultus, Episcopatus in sanctis manibus*

nibus vestris irretractabiliter abrenuncio. Et quia pro innumeris peccatis meis non sum dignus in Ecclesiastica dignitate persistere; det mihi Divina Misericordia, eo ipso vitæ, quod restat, in luctu & pœnitentiâ permanere. Cùm Gelasius Papa I. vellet S. Norbertum apud se retinere; Hic Pontificem omni contentione obsecrabat, ut, quod vitæ reliquum erat, in pœnitentiâ operibus & Salute Proximi procurandâ pateretur exigere; ut legitur in ejus vitâ. Denique S. Petrus de Alcantara post mortem gloriosus apparens dixit: O felix Pœnitentiâ, quæ talem ac tantam mihi promeruit gloriam! uti habet Breviarium Romanum.

Non tamen est necesse, ut quis in Statu Religioso pro Satisfactione suorum peccatorum exerceat opera quædam extraordinaria, & in suâ Religione inusitata; sed poterit quilibet abunde Deo satisfacere pro quibuscunque delictis, si usurpet mortificationes & afflictiones ordinarias in Regulâ vel Statutis præscriptas, v. g. si vigiliis, jejunia, frigoris & caloris perpeffionem, strati & vestium asperitatem, ministeria quotidiana Fratribus exhibenda, laborem corporalem, humiliationes, reprehensiones, obedientias molestas, aliâque carni & voluntati propriæ contraria perferat & Deo offerat in satisfactionem pro suis peccatis. Nam S. Thomâ teste quodlib. 3. a. 13. & 2. 2. q. 189. a. 3. ad 3. Religio est status perfectæ pœnitentiæ; ita ut nulla Satisfactio adequari possit pœnitentiâ Religiosorum, qui se & sua totaliter Deo dant. Unde pro nulla peccato

Hel

2
Pernon

peccato imponi potest homini pro pœnitentiâ, ut Religionem introeat. Excedit quippè omne genus Satisfactionis, etiam publicæ pœnitentiæ; ad eoque in satisfactionem pro omnibus peccatis sufficit, quod aliquis se totaliter Divinis obsequiis mancipet per Religionis ingressum.

§. 2.

Qualiter Novitii deinceps abstinere debeant ab omnibus peccatis mortalibus.

54. **D**Epositâ semel peccatorum mortalium gravi sarcinâ, Novitiis deinceps connitendum est, ut in gratiâ & Sanctitate per Sacramentum Pœnitentiæ recuperatâ persistant firmi, & in novitate vitæ ambulent; neque in aliquod peccatum mortale amplius relabantur. Nimis enim horrendum, informe, abominandum, detestabile, execrandum, & cœlo terræque invisum monstrum foret Religiosus, peccans adhuc mortaliter; cùm Deus etiam in sæcularibus hominibus tantum malum non ferat, sed morte & pœnâ æternâ puniat. Quapropter Novitius peractâ Confessione Generali dictum sibi existimet illud Joann. 1. *Ecce iam sanius factus es: jam noli peccare; nè deterius aliquid tibi contingat.* Et illud c. 8. *vade, & jam amplius noli peccare.* Quod enim Hominum Religiosorum peccata post ingens Vocationis Beneficium aliosque plures speciales gratias acceptas commissa sint multò graviora peccatis hominum sæcularium, satis